

**Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové**  
**Hodnocení diplomové práce oponentkou práce**

**Jméno autorky: Bc. Lucie LOJDOVÁ**

**Název práce: Příležitosti k učení z textu ve výuce základní (střední) školy**

**Oponentka práce: Mgr. Daniela VRABCOVÁ, Ph.D. Katedra pedagogiky a psychologie PdF**

**Téma práce:** téma bakalářské práce považuji za velmi aktuální. Učení z textu představuje velmi důležité téma pro současnou výuku, školu, pro fungování žáků a občanů v dnešní společnosti, pro učení se i funkční gramotnost apod.

**Struktura a rozsah práce:** Hlavní text diplomové práce je členěn na: úvod, kapitoly 1 – 15 reprezentující teoretickou část, kapitolu 16 reprezentující praktickou část a závěr. Kapitoly 1 – 15, tj. implicitní teoretická část (s. 13 - 45 členěné na podkapitoly a dílčí podkapitoly) pokrývá cca 32 stran textu. Praktická část – kapitola 16 (s. 46 – 84) pokrývá cca 38 stran. Vzájemný podíl obou uvedených částí je kvantitativně vyrovnaný. Celkově je text příliš rozsáhlý; domnívám se, že je to způsobeno snahou autorky dát do diplomové práce vše, co v rámci přípravných prací učinila. Selektce a soustředění se na vybraný cíl by však bylo ku prospěchu věci a umožnilo by to autorce zaměřit se na detail a důkladné vytěžení empirických zjištění, jejichž potenciál se autorce nepodařilo v diplomové práci využít, což považuji za škodu.

**Teoretická část:** Text v teoretické části je zaměřen na klíčové pojmy z oblasti vymezené tématem práce. Teoretická část je členěna na kapitoly 1 – 15. Snad i díky tomuto přílišnému členění působí teoretická část útržkovitě a zůstává na povrchu problematiky. Velmi povrchním dojmem působí zejména kapitoly: 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 (s. 32 – 45). Kapitola 10 je na první pohled ucelenější, ale i zde jsou jasné znaky setrvávání na povrchu. Navíc postrádám komentář např. k studii PISA 2012; autorka končí v rovině letmé zmínky studie PISA 2009, přestože je to v kapitole nazvané *Výzkumy v problematice dětského čtenářství, čtenářské gramotnosti a práce s textem*. Přes uvedené je třeba upozornit, že strany 25 – 30 je třeba považovat za metodicky inspirativní; na druhou stranu v metodách autorka kombinuje metody s formami bez komentáře. V teoretické části zejména v sekci k metodické inspiraci postrádám například Pettyho typy grafického znázorňování za účelem efektivního učení.

**Praktická část – resp. praktická kapitola 16:** Empirické šetření mapuje využívané/nevyužívané příležitosti k učení z textu ve výuce na základní (střední) škole se zdůvodněním, že čtenářské dovednosti jsou významnými klíčovými kompetencemi. Hlavní výzkumnou metodou je analýza observačních záznamů vyučovacích hodin s využitím programu CodeNet. Výzkumný vzorek: 38 analyzovaných vyučovacích hodin (30 jednotek českého jazyka a 8 občanské výchovy), tj. 38 x 45 minut vyučovacího času (celkem 1.710 minut).

Na praktické části oceňuji zaměření, metodu, velikost vzorku. Oceňuji užívání tabulek i grafů v rámci prezentace zjištění. S daty autorka pracuje v rovině relativních četností, jednotně. Oceňuji i snahu autorky kombinovat výzkumnou metodu s kvalitativně pojatým polostrukturovaným rozhovorem s vyučujícími (viz str. 76 -77).

Dílčí rezervy v praktické části dle mého názoru spočívají v nedostatečné charakteristice výzkumného vzorku č. 2 (učitelé - účastníci se polostrukturovaného rozhovoru), nezobrazování procent v grafech, ztotožnění praktické části s jedinou kapitolou, nevyrovnané porovnávání skupiny ve vzorku – vyučovací hodiny českého jazyka vs. občanské výchovy (30 vs. 8 vyučovacích hodin). Za velkou škodu považuji skutečnost, že autorka komparovaná zjištění týkající se Náchoda vs. Hradce Králové omezuje pouze na jednotlivé otázky a rozdíly/podobnosti komentuje nedostatečně v celkovém kontextu. Za problematiku také považuji způsob, jakým autorka označuje zjištění z pozorování vyučovacích hodin na škole v Náchodě a Hradci Králové. Vzorky z uvedených okresů nelze považovat za reprezentativní a obávám se, že způsob prezentace a komparace Náchod vs.

Hradec Králové může budít dojem, že se jedná o zjištění založené na reprezentativnosti vzorku. Údaje obsažené v grafech na str. 71 – 74 považuji za zcela zásadní a všechny čtyři grafy č. 8 – 11 zůstávají k velké škodě bez komentáře, ale i bez konkrétních číselných údajů, nejsou ani doplněny souhrnnými tabulkami. Za velkou škodu považuji skutečnost, že těmito grafy autorka nezhájila prezentaci. Soustředění se na nejvýznamnější rozdíly/podobnosti na nejčastější/nejméně zastoupené činnosti by bylo ku prospěchu věci a byla by umožněna lepší i více kontextualizovaná interpretace. Roztříštěnost teoretické i praktické části snižuje vynaložené úsilí autorky i přínos práce, a to je škoda, neboť v realizovaném výzkumném šetření spatřuji velký potenciál.

V závěru praktické části autorka věnuje svoji pozornost třem návrhům vyučovacích hodin, vč. stručné reflexe jejich realizace. Oceňuji autorčinu snahu propojit diplomovou práci s praxí, ale na druhou stranu tato pasáž/podkapitola mě spíše utvrzuje v tom, že v rámci závěrečné práce je třeba zaměřit pozornost na vybraný cíl a s tím se vypořádat do hloubky. Navržené hodiny v uvedené podobě zůstávají na povrchu a podtrhují útržkovitost celé práce. Do práce se nepodařilo z perspektivy čtenáře/čtenářky promítnout komplexní snahu autorky.

**Jazyková a stylistická úroveň práce:** s dílčími rezervami odpovídá požadavkům

**Formální stránka práce:** s rezervami zejména v oblasti uspořádání a názvů kapitol v teoretické části, příliš rozsáhlá bílá místa (viz např. s. 14, 16, 23, 24), nejednotnost ve vynechávání/nevynechávání volného řádku za podnadpisem, tečka za značením kapitol a podkapitol. Zásadní rezervu spatřuji i v neuvedení zdroje u obrázku (s. 16), útržkovitost textu (viz např. podkapitola v rozsahu pěti i jen tří řádků (s. 13, 14). Za nesrozumitelné považuji nezařazení textových editorů a powerpointových prezentací do programů pro zpracování textů, resp. nedostatečné provázání uvedených sekcí. Rušivě působí i nerovnoměrnost z hlediska rozsahu jednotlivých kapitol.

**Použitá literatura a použité zdroje:** z hlediska struktury zdroje de facto splňují požadavky. Počtem užitých zdrojů autorka základní požadavky převyšuje. Avšak rezervy spatřuji ve frekvenci citačních odkazů (zejména na str. 24 – 31. U uvedených technik jsou nedostatečně uvedeny zdroje. Jinde v práci citace v normě a požadavky splněny.

**Využitelnost pro teorii a praxi:** v dané podobě nízká (s velkým potenciálem)

**Cíl práce:** splněn s rezervami s ohledem na způsob prezentace a uspořádání práce (více viz sekce *Formální stránka práce a Praktická část*. Roztříštěnost a setrvávání na povrchu považuji za překvapující zejména s ohledem na skutečnost, že se nejedná o autorčinu odbornou prvotinu – viz obhájení bakalářské práce.

**Úroveň práce:** Přes některé rezervy diplomová práce splňuje požadavky kladené na diplomové.

**Autorku prosím, aby u obhajoby prezentovala a specifikovala:**

- 1) hlavní zjištění vyplývající z výzkumného šetření – konkrétně z grafů č. 8 – 11. Prosím o upozornění na nejdominantnější rozdíly/podobnosti
- 2) Prosím také o specifikaci způsobu výběru sledovaných vyučovacích hodin, vč. ročníku/ů.
- 3) Jaký je rozdíl mezi touto diplomovou prací a autorčinou bakalářskou prací na obdobné téma. Na navázání autorka sama upozorňuje. Prosím o konkretizaci vztahu mezi oběma pracemi.
- 4) Na str. 35 autorka letmo zmiňuje studii PISA 2009 a konstatuje: „*Stále ale patříme k problémové zemi v této oblasti.*“ Autorku prosím, aby u obhajoby rozvinula toto velmi obecné konstatování. Za nezbytné považuji uvedení konkrétních čísel, porovnání údajů u českých žáků z hlediska studie PISA 2006, 2009, 2012 minimálně s průměrem EU, OECD či vybranými zeměmi.

**Hodnocení:** dobře

**V Hradci Králové 11. 7. 2015**

---

**Mgr. Daniela VRABCOVÁ, Ph.D.**  
**Oponentka práce**